

post festum

zgodba gospoda p. f.

režija Karpo Godina **scenarij** Karpo Godina **fotografija** Janez Kališnik **glasba** Loča Stiplovšek, Peter Florjančič, Matija Barl **montaža** Karpo Godina **produkcija** Arsmedia d.o.o. (Franci Zajc), RTV Slovenija

"Our relation to television can be summarised as one in which a medium structured to prevent a dialogue with the other in our society, has developed a fictional form of dialogue; television cannot satisfy our desire for subjectivity, but it can displace it. It caters to both our desire for mastery and pleasure in identification as well as our wish to share in subjectivity through recognising and be recognised by others as 'you'."

Ko Sandi Čolnik svojemu večernemu gostu zaželi dobrodošlico, vemo, da je prišel čas, ko naj bi zatemnili luči v dnevni sobi, se ugnezidili v kavč s kozarcem dobrega rdečega vina in vrečko prigrizkov ter nabrusili ušesa. Čaka nas dobra družba, idealen zaključek dolgega, napornega delovnega dne. Lahko smo povsem brez skrbi. Sandi bo poskrbel za gosta. In prepričani smo lahko, da nas ne bo spravil v zadrego: vnaprej se je dobro pripravil in po najboljših močeh se bo trudil, da se bomo (gost in mi) počutili udobno.

Pogodba je jasna. Intimnost naše dnevne sobe je razpotegnjena v dnevno sobo, zgrajeno v televizijskem studiu, vključno z zofo, salonsko mizico, pijačo in namizno svetilko, ki razsvetljuje tudi

našo dnevno sobo. Vpleteni smo – tukaj in zdaj – v televizijsko razpravo. Občutek imamo, da sodelujemo. Srž lepote Čolnikovega govorniškega nastopa se skriva v dejstvu, da se skuša izogibati vsakršnim vprašanjem. Reče na primer: *"Julija leta 1963, na Kongresnem trgu..."* in za našega ljubega gosta je to že dovolj, da njegov spomin opravi ostalo. Z izogibanjem vprašanjem nam Čolnik vzbuja občutek, da sami nismo izvzeti iz pogovora.

Pogodba izključuje vsakršno referenco na realno razen njene lastne, televizijske realnosti. Ne gre za pristno razpravo, pač pa izključno za namišljen dialog. Sami nismo nikdar povabili večernih gostov. Od nas se ne pričakuje, da bi postavljali vprašanja ali vzpostavili kritično zadržanost. Naša pogodba s televizijo je očiščena vsakršnih obveznosti in angažiranosti. Televizija je nenehen tok, namišljena debata, od katere se nikdar ne pričakuje, da bi pripeljala do sinteze ali zaključka. Gre za *perpetuum mobile*, akvarij, v katerem se mehurčki in ribe premikajo ne glede na to, ali jih gledamo, neodvisno od prižgane ali ugasnjene luči. Nič ni zares pomembno. Televizija prikriva svojo vrojeno umetelnost s pomočjo simulacije bioritma. Zato na vseh televizijskih postajah obstajajo oddaje, kot je na primer *Večerni gost*. Vsak od nas si mora od časa do časa zaželeto lahko noč.

Godinova filmska priredba enega Čolnikovih *Večernih gostov* ni privlačna in pozornost vzbujajoča zgolj zaradi fascinantnega subjekta obravnave (svojo nepredvidljivo življenjsko pot nam opisuje, razgrinja in oživlja danes več kot osemdesetletni Peter Florjančič, izumitelj, športnik, *chameur* in *débrouilleur*, pisec šansonov in harmonikaš, Blej'c in kozmopolitan). *Zgodbo gospoda P.F.* napravi tako navduhujočo razgaljanje temeljnih razlik med televizijo in filmom. Godina razlike podčrtava tako, da ostaja ves čas kar se le da *blizu* izvirnemu televizijskemu pogovoru. Začnemo z iste točke, pred nami je isti protagonist, zgodbo spremljamo kronološko in na filmskem potovanju nas ne spremlja nihče drug kot sam Sandi Čolnik.

Godina film odpre s posnetkom televizijske oddaje, prenesenim na filmski trak. S tem takoj vzpostavi v osnovi različen odnos med nami in tem, kar vidimo. Če si v televizijski razpravi "jaz" (P.F. in Čolnik) in "ti" (televizijski gledalec) deliva isti namišljen in nezavezujoč prostor, Godinov uvodni kader ta odnos odločno razbije na "njih" (P.F., Čolnik, Godina) in "mene" (filmskega gledalca). Ko potem napravi oster rez na oba junaka na prvem iz serije "zgodovinskih" prizorišč, postane uvodni posnetek (v retrospektivi) nedvoumna referenca na realnost. Realnost, na katero se nanaša, pa ni realnost nastopajočih likov, pač pa realnost televizijske oddaje. Ne gledamo P.F.-ja in S.Č.-ja, pač pa Florjančiča in Čolnika, zapletena v pogovor na televiziji. Tako se zavemo lažnega potrdila pogleda televizijskega gledalca. Zrcalo počí. Navidezno poštenje televizijske oddaje izpuhti v prazno. Na nepremostljivo razpoko med televizijo in filmom, med televizijskim in filmskim gledalcem, nas Godina nato opozarja skozi ves film, tako da občasno kaže na filmski trak prenesene odlomke iz televizijske oddaje.

Skozi celoten film ohranja mizansceno, skrženo na minimum, vendar zato toliko bolj učinkovito in osredotočeno na bistveno. Z zatekanjem k enemu najbolj osnovnih dokumentarnih pristopov nam pokaže, kako se prvine neposrednosti, dejanskosti in aktualnosti televizijske pogovorne oddaje umikajo občutju zgodovine in zgodovinskosti, resničnosti in pristnosti. Spomin, kot ga predstavlja televizijski studio, postane mrtva tvarina, dejstvo in statistika. Televizija obstaja izključno tukaj in zdaj, nikoli v preteklosti. Isti spomin, kot ga podoživlja in razgalja oseba na lokaciji, zaživi. Pojavijo se liki, osebe. In z njimi verodostojna fikcija, ki odpira vrata naše domišljije. Nič čudnega, da Godina svojo zgodbo zaključí na sanjskem prizorišču *par excellence*, pod zvonom želja na blejskem otočku. *"Vedno deluje,"* pristavi P.F. •

koen van
daele